

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
Kovács
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.
Kiadó hivatal:
WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
kovács a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy iven.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hozva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél . . . . . 2 -
Negyed . . . . . 1 -
HIRDETMEYNEK DÍJA:
3 hasabos petit sorert, vagy ennek
helyeert 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilattér sora 15 kr.

Husvét ünnepén.

(B.) A keresztyénség legszebb és legnevezetesebb ünnepét ülik az emberiség milliói. — A világhosszág szelleme diadalt ült a sötétség országán. Az alvilági daemóniai, tudatlanság, vakhit, gyűlölet, hatalmi nagyravágyás és durva erőszak hiában szálltak küzdelemre az igazság és az emberiség legmagasabb érdekeiért hevülő nemes lelkesedés ellen; a béke fejedelmét hiában szegeztek át a Galgotha keresztyén: — a gyalázat fája a dicsőségnek jelvévé változott; a nemesen küzdő elvérzett, de a kiömlött vérből új élet fakadt.

E gondolatokat hirdetik papjaink és e gondolatok töltik be a mi kebleinket is e napon. A keresztyénség kétezer éves multjára tekintünk vissza, hogy lássuk a küzdelmet, melyet az emberi szív legnemesebb aspirációi, legszentebb törekvései a szenvedélyek és bűnök legiói ellen folytattak; hogy az igazságnak diadalából merítsünk erőt, bátorságot a küzdelemre, reményt és bizalmat a jövőre.

Erőt és bátorságot. Mert az egyesek és népek élete annyi mint küzdelem. És a harcok mezejére csak az szállhat alá, ki erejét jól ismerve, bizik önmagában és remél ügye igazságában.

Milyen az egyes és milyen a nép: küzdelme s tehát élete is olyan.

A mi nemzetünk élete nagy és nemes küzdelmek szakadatlan láncolata. — Es épen azért, mert nagy és nemes a küzdelem, melyet folytattunk, — hiszünk és bizunk a diadalban.

E hitre és e bizalomra van nekünk, a magyar nemzet tagjainak, nagy szükségünk.

A miért oly sok éveken át annyi nemes erő küzdött és millióknak szíve dobogott: nemzeti szabadságunkat visszanyertük; de hogy állami életünk szilárd és meg nem ingatható alapokon nyugodjék, — folytonos és kitartó munkára van szükség ma is. Nem állunk ugyan a teendők oly nagy halmaza előtt, mint 17 évvel ezelőtt, akotmányos életünk kezdetén; de a haladó élet mind untalan újabb meg újabb kérdéseket állít előnkbe, melyeket helyesen csak a bölcs mérséklettel egyesült és mély belátással párosult hazaszeretet oldhat meg. E hazaszeretethez, mely nemes lelkesedés szent tűzét gyújtja fel a szívekben, hogy tenni és ál-

dozni mindenki kész legyen, — mondjuk: ennek a hazaszeretethez elfogyni soha sem szabad.

A hazaszeretet és az ezen szeretéből fakadó lelkesültség népünknek kiváló erénye volt mindenha. És erénye ma is. A hazának, a magyar állami létnek e szent szerelme csillogott fel a középiskolai oktatásról szóló törvényjavaslat országgyűlési tárgyalásában is, midőn a katolikus és protestans felekezetek kiválóbb férfiai nyíltan hirdették, hogy előttök a magyar állameszme szent és készséggel visznek egyházuk jogából áldozatul annyit, mennyit az állam jól felfogott érdeke megkövetel.

E szeretet, mely midőn szükség, a különböző pártokat egy nagy táborba egyesíti, tiszteletre fogja kényszeríteni azokat is, kik — bár fölünk nyerték szabadságukat, — a magyar állam-eszmével nem bírnak és nem akarnak megbarátkozni sehogy. E szeretet erőt ad nekünk. Es a nemzeti ügyünk kísértő alakjai hasztalan jelennek meg koronként, hogy rémületet keltsenek. Mi hiszünk a jövőben és meg nem ijedünk.

E bizalomra jogot ad nekünk nemcsak a középiskolai oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalása, hanem az a nemes lelkesedés is, melylyel a magyar társadalom a haza határain eddig kívül lakó, de most haza térni vágyó bukovinai testvéreink ügyét felkarolta. E bizalom tevékenységünk fokozza, melyet nem fog megbéníthatni a velünk egy hazában élő száz és román testvéreink néhány tagjának alaptalan veszkialtása sem, — sőt buzdításul fog szolgálni arra, hogy vállvetett erővel keressük és hozzuk működésbe mind azon tényezőket, melyek a magyar állam épületét minden rázkódás ellen biztosítják, hogy a benne lakók, az ország összes népei, a béke áldásait zavartalanul élvezhessék.

A nemzeti ügy szolgálataiba szegődő e nemes elhatározás verjen gyökeret bennünk a keresztyén világ e nagy ünnepén, hogy az új életre kelt nemzeti szellem, mint természet kebelét a tavaszi fuvallat. hassa át és termékenyítse meg egész társadalmi életünk.

Ez édes reményben és e nemes elhatározásban nyerjen kifejezést a mi husvéti örömmünk.

Az asszonynépi államilag segélyezett népiskola története és a tanúgy állása.

(Vége.)

II. A tanúgy állása.

Az asszonynépi állami elemi népiskolában a tanítás 1881. évi május hó 1-én kezdődött meg. — Az öröm, mely keblünket elfogja, határtalan volt, a midőn láttuk az eddig tértelenségben levő gyermekeinket az iskolában tanulásra foglalkozni. Még azon szülők is, kik az iskola felállítását ellen szavazták, meggyőződtek arról, miszerint ezen iskola felállítása valóságos áldás, s hogy a mit a szülői ház meg nem adhat, megadja az iskola. A remény nem esalta meg várakozásaikban, s a nélkül, hogy tulzó lennék vagy pedig dicsékedni akarnék, a mi jellemmel sem fér össze, határozottan kijelentem, miszerint a szülők jogosult várakozásainak és követelményeinek iskolánk teljesen megfelelt.

Ezen értekezésem által egy falusi népiskolát igyekszem megismertetni a tisztelt olvasó közönséggel, kiterjedve az iskola mind kül-, mind belviszonyaira.

Nem elég az, hogy egy díszes iskolaház építessék a végre, hogy ott tündököljen és ékesítse az utcát, hanem be is kell azt népesíteni, hogy ne azt az értéket mutassa a bámolni szerető közönségnek, melyet mint anyag képvisel, hanem mutassa a szellem értékét, melyet falain belül táplál a tanítás által. Nem erőszak, sem nem a törvény szigora által érhető el azon szent cél, mely egy iskola belsejéhez van kötve, hanem közakarat, együttes törekvés és együttes előhaladás kell, hogy benépesítse az iskolát, s hogy az óhajtott szent cél elérthessék, biztos kezébe kell a népnevelést és tanítást letenni.

Iskolánk e tekintetben semmi kívánni valót nem hagy hátra, mert a tanítás Olasz József állami tanító kezeiben oly kezébe van letelve, a mely biztosítást nyújt arra nézve, miszerint a hozzá kötött várakozást minden tekintetben kielégíti és tappintatos eljárása által és szilárd jellemével fogva a reá ruházott terhes kötelességet pontosan teljesítendő, és így iskolánk nem csak kívülről tündöklik, de belülről is.

Ebből következik az, hogy nálunk a törvény szigorát — a rendetlenül iskolába járókra nézve — alkalmazni szükség feletti, mert iskolánk két évi fennállása alatt még nem fordult elő azon eset, hogy valamely szüle gyermeke mulasztásáért a gondnokság által megbüntettetett volna, mert a midőn a csengettyű megkondul, mint a méhraj az első nap sugarával, úgy indul a tanuló gyermekek serege a muzsák templomába — az iskolába. Ennek oka

TÁRCZA.

Márczius 15-ikén 1883.

(Vége.)

Míg az alkotmányos életben növekedett s a törvény tiszteletéhez szokott magyar nép kétség és remény közt bár, de a rend határai közt is várta, hogy a főrendek s a király is a „nagyszerű határozottságra” emelkedjenek: addig Bécsben a Kossuth márcz. 3-iki beszédétől felvilványozott s a szabadság eddig nem érzett mámorától megittasult német nép, ajkán a szabadság és Kossuth nevével, rögtönösen követelte az alkotmányt. S miután az megtagadtatt: véres forradalommal csikarta ki azt márczius 13-án.

Ekkor készült elő a mi márczius 15-iki napunk is.

A nagy reformok, miket Kossuth indítványozott, az egész országban úgy tekintettek, mint a nemzet jogos kívánatai s a haza felvirágzásának alapfeltételei. — A főrendek márcz. 13-ig még nem is tanácskoztak a javaslat felett s így nem lehetett királyi szentesítés alá terjeszteni azokat. De a míg a félnék conservatív urak Bécsben keresték az inspiratot elhatározásokra, addig Pest hazafias, lelkesült ifjúsága elveszté türelmét s élén Petőfiel, a szabadság hírhedt dalnokával felkelt, hogy most ő nyilvánítsa ki „Mit kíván a magyar nemzet?” Még a bécsi forradalom kitörése előtt, márczius 12-ikén népgyűlést hívtak egybe, melyen a következő 12 pont olvasztatott fel a végre, hogy az országgyűlés elébe terjesztessék kérvény gyanánt s hogy nyomást gyakoroljon a felső házra a nemzet részéről.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, a censura eltörlését.
2. Felelős miniszteriumot Budapesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.

4. Törvény előtti egyenlőséget, polgári és vallási tekintetben.

5. Nemzeti őrsereget.

6. Közös teherviselést.

7. Az urbéri terhek megszüntetését.

8. Esküdszékét.

9. Nemzeti bankot.

10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra.

11. A politikai status foglyok boesáttassanak szabadon.

12. Kívánjuk az uniót Erdélylyel.

Azok a fiatal költők s ügyészek (Petőfi, Jókai, Irinyi, Vasvári, Buljovszky), a kik a népgyűlésen a szót vitték: semmit sem kételkedtek a felett, hogy a haza és a nemzet ügyének tesznek szolgálatot, midőn társadalmi uton, népgyűléseken sürgetik a nemzet akaratának teljesülését. Azonban tapasztalt, a közügyekben nagy tekintélyű férfiak is résztvettek a gyűlésen s igyekeztek meggyőzni az ifjúságot, hogy a nemzet akaratának ilyen tartalmu nyilvánítása veszélyezteti a rendet és a törvényhozó testület tekintélyét. Egy pár napig tehát megakadt a 12 pont nyilvános kihirdetése.

De a bécsi forradalom hírére márcz. 15-én Petőfi és Jókai vezetése alatt talpra kelt az ifjúság — főképp az egyetemi tanulók — s bejárva az utcákat, az új alkotmány egy pontját: a szabadsájtóttényleg életbe léptette. — Előleges vizsgálat nélkül kinyomatta a 12 pontot s Petőfi „Talpra magyarját.” Ekkor Pest város tanácsa és választott polgársága böles és gyors elhatározással nyilvános közgyűlésen elfogadta a 12 pontot, hogy a maga nevében terjeszse a törvényhozás elébe. Már most a tanács állt a mozgalom élére; ennek nevében ment egy küldöttség nagy néptömeg kíséretében Budára a helytartótanácshoz követelni, hogy a sajtószabadságot a kormány is mondja ki s a sajtóvétség miatt börtönben ülő Stancsis Mihályt bocsássa szabadon. Így Pest városa és a mozgalom vezetői hatalommá váltak az országban.

Hát nincs kétség benne, hogy a mi márczius 15-én történt: az mára forradalom műve volt. —

S ha e forradalom vezetői tudták volna azt, hogy mi történik e napon Bécsben, talán csendesen maradtak volna. Márczius 13-án már megértették volt a dynastia tagjai s a magyar főrendek is, hogy van idő, mikor öök kell hogy hódoljanak a népek akaratának.

E napon (15-én) a nádornak, a dynastia egyik tagjának vezetése alatt a pozsonyi országgyűlés fényes küldöttsége érkezett Bécsbe, hogy a felsőház által is elfogadott javaslatot királyi szentesítés alá terjeszse. E napon egy volt a magyar magasztos lelkesültségben, erejének, nagyságának érzetében. Nagy fiai a trón előtt állottak büszkén, győzedelmesen, nem hogy letiporják, de hogy hatalmassá tegyék a királyt és boldogga a hazát. Pesten és országszerte millió szív dobbant meg a haza szent nevére, százezer kar emelkedett fel, hogy összezuzza a magyar ellenségeit.

Mikor Pest utcáin felharsant a szózat:

„Talpra magyar, hí a haza,

Itt az idő most vagy soha,

Rabok legyünk vagy szabadok?

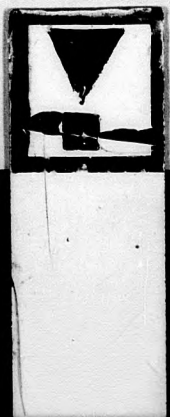
Ez a kérdés, válasszatok!

A magyarok istenére esküszünk . . . .”

akkor egész Bécs talpon volt s riadó hangon kiáltá: Eljen a magyar, éljen Kossuth! Meghallották ezt a bécsi várakban is és másnap a király tudatta a küldöttséggel, hogy atyai szívének nagy öröme szolgál, midőn hű magyar nemzetének ohajtasát ezennel teljesíti.

A pesti 12 pontban megjelent „nemzet akarata” igazán a nemzet akaratává vált. Egy napon törvényesen és forradalmi mozgalommal nyert elismerést a nemzet akarata. Ez a márczius 15-iki nap nagyjelentősége. De van még más örök emlékü jelentősége is e napnak!

Minden nemzetnek joga van arra, hogy szellemének és karjának erejével elseperje azon akadályokat, a melyek boldogulásának erőszakkal útjában állanak; hogy elavult intézményeit, időszerűtlen kormányát forradalmi uton megsemmisítse. Egyedül őt illeti a győzelem dicsősége, vagy a bukás szége és gyászja.

pedig a tanítónak szelíd bánásmódja és azon szeretete, melylyel tanítványai irányában viseltetik. Vajha minden iskolában léteznék ezen viszonytanító és tanulók közt!

Tekintsünk be a tanterembe s nézzük meg a tanítványokat, a mint azok foglalkoznak.

Minden gyermek elfoglalja felmenetelek a tanító által a tanév kezdetén a számára kijelölt helyet és elkezd a tanulást; a ki ezen rendet látja, a mi iskolánk belétele nézve bizonyonnyal elismerőleg nyilatkoznak; meggyőződnek arról, hogy tanzélokra ilyen iskolában kiadott pénzek nem dobatnak sárba, a mint sokan állítják, hanem a tanügyet pártolás alá venné s másokat is annak pártolására ösztönözne.

A tanító mindig ott várja a tanteremben tanítványait s mikor mind felmentek s a tanítás megkezdésének ideje eljött: a tanító vezetése alatt fennszóval imát mondanak s elkezdik a tanulást.

A tanulás bevégezése után, mielőtt a tanulók haza mennének, egy dalt énekelnek, azután — mint a tanítás megkezdésekor — imát mondanak s szép rendben haza mennek, elmondandók otthon szülőiknek, hogy mennyi jót és szépet tanultak tanító bácsitól.

A tanítás részletes menetével nem fárasszom a tisztelt olvasó közönséget, mivel annak leírása igen hosszas lenne, de azt hiszem, miszerint a tisztelt olvasó közönség a leírtakból magának fogalmat szerezhet arról; hanem szöveg röviden az eredményről.

Gyermekeink (36) egy párnak kivételével, kik más iskolákban már tanultak valamit, az iskola megnyitására sem olvasni, sem írni nem tudtak, de ma már örömmel tapasztaljuk, hogy mind tudnak folyékonyan olvasni és írni, s a törvény által megszabott 3 osztály már létezik s abban az előírt tantárgyak taníttatnak és a tanítványok által meg is tanultatnak.

Ha a tanítóban és tanulóban az eddig tanúsított szorgalom, igyekezet és buzgóság jövőre is megmarad, úgy iskolánk rövid időn az illetékes körök teljes elismerését fogja számára kivívni.

Általában a tanügy állása iskolánkban elismerést érdemel. Vajha minden iskoláról ezt lehetne mondani; akkor a népiskolák rövid időn feladatukat megoldandják! Isten tartsa meg a tanítót és tanítványait!

A tanulók összes létszáma 36, ezek között van nemzetiségre nézve magyar 31, román 3, izraelita 2; vallásra nézve román. kath. 5, ev. ref. 25, gr. kath. 3, luth. 1, mőzes vallású 2.

Fritsch Vilmos,
áll. isk. gondnoksági elnök.

Szabályrendelet a rendőri kihágások tárgyában.

(1879. évi XL. törvények alapján.)

I. Rész. Általános határozatok.

1. §. Nagy-Ényed rendezett tanácsa városban és területén mindazon cselekvények és mulasztások rendőri kihágásokként büntethetők, melyeket országos törvények, kormány rendeletek és a jelen szabályrendelet rendőri kihágássá minősítenek.

A magyar forradalomnak van dicsősége és gyászja, de nincs szégyene. A pozsonyi országgyűlés törekvése, vívmányai megrémítettek a zsarnok uralkodókat és gonosz kormányait, de tiszteletet, csodálatot öbresztettek a népek és nemzetek lelkében. — A pesti forradalom a nemzet kegyeletét és háláját érdemli meg minden időben. Győzelmet szerzett a nemzet akaratának, sok százados szent törekvésének; nem külsőleg, hanem a szívekben is győzött, egy cepp vér — egy sznyes tett vagy szándék nélkül. — Az a nemzetörtség, melyet a rend fenntartására a pesti mozgalom vezetői szerveztek, soha sem vált gyilkos bandává, mely kenyeret és a gazdagok fejét követelje, hanem a „névtelen félistenek” hős seregévé alakult, mely honvéd név alatt megmenté a nemzet becsületét s kivívta a világ csodálatát. — Az a nemesség és papság, mely saját elhatározásából politikai, társadalmi és egyéni kiváltságairól lemondott a közhaza javára: csodálatos kitartással és hősiességgel tudott meghalni azért a szabadsáért, melyet ő ajándékozott másnak; — az a magyar paraszt nép, mely soha se érezte eddig az emberi és honpolgári jogokat: egyszerre egy szabad és nemes nemzeté alakult, mely boszúzó karját nem volt urai, hanem a haza ellenségei ellen fordítá. — És a magyar hölgyek! Nem csak hősközt voltak szerepetben, áldozatokban, szenvedésben e dicső napok alatt.

Ezen jelenségek hatása alatt dobbant fel oly kitörő örömben e nemzet szíve 1848. tavaszán. Ezen hatás emléke él még a mi lelkünkben, a kik akkor láttuk a nemzetet óriás nagyságában.

* * *

Azt az örömet, melyet a nagy nemzeti ügy győzelme okozott a kedélyekben, még fokozta az apr. 11-iki nap eseménye. E napon történt a szentesített törvények kihirdetése és a király személyes megjelenése az országgyűlésen. A dynastia tagjai és a nemzet vezérei, mint megerősített független magyar kormány környezeté a királyt. A király így szólott magyarnyelven: „Hű magyar nemzetemnek szívekből ohajtom boldogságát, mert abban

2. §. Jelen szabályrendelet hatálya a városra és egész területére és összes lakosságára kiterjed (az 1879. XL. t. cz. 3. §.)

3. §. A büntettekről, vétségekről és kihágásokról szóló törvényekről (1878. V. és 1879. XL. t. cz.) általános határozatai, a mennyiben a jelen szabályrendelet tárgyára vonatkoznak, az itt körülírt kihágásokra is alkalmazandók.

4. §. Jelen szabályrendelet, a mennyiben valamely cselekvényre avagy mulasztásra büntetést mond ki, szabályos kihirdetés után lép hatályba.

II. Rész. A kihágások nevei és büntetéseik.

I. Fejezet. A közbiztonság elleni kihágások.

5. §. Minden lakos, a ki állandó tüzhelyét, kemenczeit és kéményeit vagy cserényét havonként legalább egyszer nem sepeteti meg, 1-től 5 forintig, ha pedig e miatt kéménygyulladás vagy tüzveszély állana elő, 1 forinttól 20 forintig terjedhető pénzbüntetéssel vagy annak megfelelő elzárással büntetetik.

Ugyanezen büntetéssel büntetendő a kéményseprő, ki a szerződésileg reá bízott kémények, kúrtók, kályhák, kemenczék stb. takarítását nem kellően végezi vagy elhanyagolja, nem különben ha foglalkozása közben az illető épületrészben valami tüzveszélyest tapasztalván, arról a rendőrségnek azonnal jelentést nem tesz.

6. §. Az építési ipar bármely ágával foglalkozó azon iparos (építész, ács, kőműves, lakatos, fazekos stb.) a ki az általa végrehajtott valamely építkezésnél vagy javításnál a lehető tüzvész megelőzése céljából szükséges és a dolog természetéből folyó óvatosságot szem elől téveszti és e hanyagsága vagy czélszerűtlen építkezése tüzvész kiütésére adhat okot avagy azt előmozdítja: kihágást követ el és 1-től 20 forintig fokozható pénzbüntetéssel, vagy annak megfelelő elzárással büntetendő.

7. §. A kereskedő és iparos, ki üzleti helyiségében vagy raktárában elhelyezett gyúlékony vagy tüzveszélyes árucikkak raktározása és kezelése körül a dolog természetéből következhető szükséges óvatosságot nem tartja meg vagy alkalmazottjával nem tartatja meg, és e miatt könnyen tüzvész keletkezhetik, 1-től 20 forintig fokozható pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyan ezen büntetéssel büntetetik azon háztulajdonos vagy lakos is, ki telkén tüzveszélyes anyagokat kellő elővigyázat nélkül nagy mennyiségben összehalmoz.

8. §. Az, a ki padláson, csűrben, istállóban s más ily tüzveszélyes helyen szabadon égő világítást (gyertyát stb.) használ vagy ilyen helyeken, különösen szeles időben, dohányzik, 1-től 20 forintig terjedhető pénzbüntetéssel vagy megfelelő elzárással büntetetik.

9. §. Mindenki köteles takarmányát — a város belterületén fekvő helyen — úgy helyezni el, hogy az asztalok, széna- vagy szalmakalángyák, kazalok és boglyák a legközelebbi épülettől, valamint a szomszéd kerteléstől és egy a másiktól legalább 4 méter távolban álljanak.

A ki e szabály ellen cselekszik, 1-től 10 forintig fokozható pénzbüntetéssel büntetendő.

10. §. A városban és annak területén új épületet vagy kerítést emelni vagy a meglévő lényeges átalakítást eszközölni csak előre bemutatott terv és hatósági engedély mellett és cserép vagy fa anyaggal fedve szabad.

találom fel a magamét is. A mit tehát ennek elérésére tölem kívánok, nem csak teljesítem, hanem királyi szavammal meg is erősítem. — A nemzet boldogsága még azt is kívánja, hogy Erdély egyesüljön az anya-állammal. Ezen kívánatot is teljesíté a király. Mi volt még hátra?

Volt valami hátra, a mi nélkül a nemzet még sem lehetett boldog. A nemzet nyílt őszintesége, tiszta, magasztos öröme és nagylelkűsége nem indították meg azok szívét, a kik csak uralkodni s nem népeket boldogítani születtek. Azon király nevében, a ki teljes jóhiszeműleg fogott kezét nemzetével, utálatos fajháborút támasztottak a hazában s két idegen hatalom zsoldos seregeit zúdíták a nemzetre. — Nőbát, örömiünk búsuult haraggá vált és megharagzoltunk velök. Nem forradalom volt ez már, hanem élet-halálra vívott önvédelmi harc. Azt a babért, melyet ifjú seregünk s hős népünk e küzdelemben szerzett, mindig büszkén hordja a magyar homlokán; azt a gyalázatot, mely az ök lelköken száradt, soha se mossa le az idők folyama! S mi még élünk. Átmentünk egy vérkeresztségen, mely felavatott minket a halhatatlan népek sorába. De hogy önérzettel, reménytelenül élhessünk: fel kell ujtani lelkünkben azon napok emlékeit, melyekben nagy eszmék, bátor, nemes szívek, hős karok küzdelmei szentté tevék a hazát a nevet, s kedvessé azt az áldozatot, melyet érte hozni kellett. Nem szabad felednünk, hogy mi a 48-iki vívmányok örökségében élünk; fajunk és hazánk fennmaradását ezen az alapon kell biztosítaniunk azon lassu, fáradságos munkával, mely nekünk részül jutott. — Azon hétköznapok után, melyeket ma élünk, tán jöni fognak még ünnepnapok is, melyeken újból felmelegül a szív, mikor e nemzet munkája, veritéke, vére és vagyona oly eszmék és czélok érdekében lesz igénybe véve, melyek szívét is érintik; nemzeti nagy eszményének, hazafini önérzetének és büszkeségének is táplálékot adnak. Lesz még nem csak a mult kegyeletés emlékeiben, de lesz az élő magyar nemzet földén és szíveiben ünnep!

Makkai Domokos.

A ki ez ellen vét, 1-től 20 forintig fokozható pénzbüntetéssel büntetetik; hasonló büntetéssel büntetendő az is, ki a város belterületén, a séta-tér is ide értve — utcasorban levő telekrészét esinos és zsilárd deszka, lécz vagy kökerítéssel el nem látja, vagy házának utcafelőli falát tiszta és esinos állapotban nem tartja.

(Vége köv.)

N A P L Ó.

Márcz. 19. az e napon megtartott városi képviselői közgyűlés a rendőrségi kihágások tárgyában hozott s a belügyminiszterium által végre megerősített városi szabályzat kihirdetésével vette kezdetét. A szabályzat, melyet lapunk is alább egész terjedelmében közöl, kinyomatva minden városi háztulajdonosnak és házfelügyelőnek megküldetni határozottatott. Reméljük, hogy ezen rég függőben állott szabályzatnak a törvény értelmében folyó hó 23-án életbeléptével városunk köztisztviselési, közegészségügyi s építkezési rendszetében egy ohajtvá vált új aera fog megnyílni. A mult évi járvány tanúságai vezettek városi főorvosunkat egy szintén igen közérdeklő szabályzati javaslat beterjesztésére a kötelező védhímlőoltás tárgyában, melyet a városi közegészségügyi bizottság ajánlatára a mai közgyűlés egyhangulag elfogadott s felsőbb megerősítés alá terjeszteni határozott. — A tárgysorozatban egész sora következett ismét a mult évi középítkezések befejezte és számbavételéről szóló jelentéseknek; nevezetesen előterjesztetett: a városi uszoda építkezési munkálatairól felvett felülvizsgálati jegyzőkönyv, mely szerint az építkezés folytán megtétetni kellett nevezetes változtatásokkal az eredeti költségvetés árai szerint 6304 frt 91 kr-ra számított költségekkel szemben a város és a főtanoda által szolgáltatott 843 forint értékű kő- és kemény faanyag beszámításával tényleg került az építés 5589 frt 13 kr-ra; előterjesztetett továbbá a mult évi (piazi és kökből-utcai) kövezés befejeztéről és költségeiről szóló jelentés, mely tetemes talajgyengítési műveleteket igényelt, összesen 2466 □-ötlet tevő kövezési munkát 5424 frt 80 kr-ra került; mely összeg 10%-a Jánki Ferencz kövező mesternek csak a 3 évi jótállási idő letelte után fog kiadni. — Bejelentetett a megyeház előtti gyalogjáró jó eredménytel eszközölt utófelülvizsgálatáról felvett jegyzőkönyv, mely műtárgy a város által adott faanyagon kívül 764 frt-ra került. Ezen s a mult gyűléseken bejelentett építkezési eredményekkel együtt a város által 1881. és 1882. évben kivit új építkezések költségei meghaladják a 37,000 forintot. — Ezek után városi főorvos dr. Winkler Albert olvasta fel 1882. évről közegészségügyi jelentését, s kapcsolatosan egy hosszabb tanulmányát az 1880-iki évi népszámlálás városunkban szomorú eredményének egészségügyi okairól. Az igen érdekes és tanulságos jelentést s tanulmányt szintén közölni fogjuk lapunkban. — Egy pár kisebb érdekű jelentés után az üresedésbe jött 5 polgári földnyil kiosztásáról a szokott módon az intézkedés megtörténvén, a kevés számú képviselői tag jelenlétében tartott közgyűlést véget ért.

LEVELEZÉS.

Vizakna, 1883. márczius 12-én.

Vizakna város képviselő-testülete rendkívüli közgyűlést tartott f. hó 10-én, melyen a tagoknak nagyobb része, mint rendszeren szokott lenni, megjelent.

Első tárgya volt e gyűlésnek Alsó-Fehérmegye alispánjának városunk 1883-iki évi költségvetésére tett megjelölésének tárgyalása, s ennek értelmébeni helyesbítése.

Hóves és csaknem két óráig tartó vita fejlődött alispán urnak azon rendelete felett, hogy az 1881-iki évről 1882-re áthozott pénztármaradékok hagyassék ki az 1883-iki évre készített költségvetésből. Tanácsnok Sz. S. mint előadó, azon, a tanács által megállapított, javaslatot tette, hogy miután az 1871-iki évi XVIII. t. cz. 114. § a azt rendeli, hogy a költségvetésbe „az előbbi év pénztármaradványai is felveendő” — a költségvetésnek ezen tétele hagyassék változatlan s úgy terjesztessék vissza a megyéhez a költségvetés, azon észrevétel kíséretében, miszerint a képviselő-testület idézett törvény értelmében helyesen járván el, a megrendelt kihagyást nem foganatosíthatja. Ugyan ezen nézetben volt tisztviselő dr. N. J. is. Az alispáni rendelet helyességét és törvényszerűségét indokolta képviselő T. K. és a városi számvevő Br. Fr., azt állítván, hogy miután a költségvetés 1883-ra készült, a törvényszerinti megelőző év 1882. és nem 1881. és miután a költségvetésben azon pénztárkészlet, mely a költségvetés készítése napján a pénztárban volt, befoglaltatik, nem lehet az 1881-iki áthozatalt és a készpénz készletet is egyszerre fölvenni, mert ezen összegek egyike nem létező lévén, maga magát vezetné tévura a képviselő. Makacsul védvön mindkét fél álláspontját, ez egyszerű kérdés szavazattal döntetett el, s a többség a tanács javaslatát elvetette.

A költségvetésre tett másnemű észrevételei az alispán urnak elfogadhatván, a követelésnek azok értelmébeni kijavítása határozottatott.

ügyes
sára v
közgy

leti ta
vetésr
tott a
közjöv
a kiki
béri s
gyázó
hanem
ban s
nincs
tában
ezen
a mel
vány
hogy
pon t
adja k

több
zatván
jaul s
már
szomb
szolgá

szezés
nok e
ügyvé
ifjusá
kely
Hossz
— ta
felirat
Az ér
megje
igen
Nicola
contro
gond
sorban
a több
clubb
meg
joga
viselő
télyt.
lesség
közöl
mindj
„comi
zan é
nem

mán
vény
Sándó
egy
czára
alig t
való
s így
s vál
dret
kik i
topán
bélly
milye
nem
zetisé
től ve
a VII
ven v
zetre
folyta
thén,
s ezt
szélye
nagys
szág-v

az eg
helyb

zható pénzben
büntetendő az
értve — utca-
szka. léz vagy
utefelől falát

városi ké-
pkihágások tár-
tal vegre meg-
vette kezdetét.
ész terjedelmé-
sz tulajdonosnak
ott. Reméljük,
tnak a törvény
rosunk köztisz-
szetében egy
lt évi járvány
y szintén igen
ere a kötelező
egészségügyi
ngulag elfoga-
határozott. —
ismét a mult
eről szóló ja-
városi uszoda
i jegyzőkönyv,
ni kellett ne-
etés árai sze-
et szemben a
forint értékű
yleg került az
vábbá a mult
ztéről és költ-
enyegzési mű-
tevő közele
összeg 10%
i jótállási idő
egyebház előtti
őfelülvizsgá-
rtos által adott
a mult gyüle-
együtt a vá-
tkezések költ-
Ezek után vá-
1882. évről
egy hosszabb
városunkban
ról. Az igen
ányt szintén
bb érdekű je-
nyil kiosztá-
tásván, a ke-
ott közgyűlés

zius 12-én.

vívüli közgyű-
gyobb része,

hérmege al-
ere tett meg-
helyesbitése.
ejlődött ali-
881-ik évről
ki az 1883-ik
S. mint elő-
ot tette, hogy
a azt rendeli,
maradványai
e hagyassák
ez a költség-
a képviselő-
járnán el, a
Ugyan ezen
alispáni ren-
ta képviselő
ltván, hogy
rvenyszerinti
költségvetés-
észtése nap-
het az 1881-
yszerre fol-
lévén, maga
esul védvén
szavazattal
elvetette.

telei az al-
ok értelmé-

az alispáni rendeletnek végső pontja, mely a tisztai ügyészségnek, mint a városi közpénztár ügyvédének eljárására vonatkozik, s mely igen fontos, nem terjesztetett közgyűlés eléibe.

Ezen tárggyal kapcsolatban T. K. képviselő testületi tag indítványt tett, melyszerint hivatkozva a költségvetésre írásban beadott észrevételeire, újból is reá mutatott azon rendellenes és törvénytelen eljárásra, melyet a közjövödelmek kezelésében tapasztalt, nevezetesen, hogy a kiköleszött tőkékről készített adósság-levelek, haszonbéri szerződések s egyéb fontos, a városi közbizonyt tárgyozó irományok nincsenek a wertheim-cassában elhelyezve, hanem egyik s másik asztal fiókjában, vagy a levéltárban szétszórtan hevernek, sőt a haszonbéri szerződések nincsenek is kiállítva, ámbar a haszonbéri ideje már lejártában van stb. stb. küldessék ki egy bizottmány, mely ezen vezetés okmányokat rendbe szedje. leltározza és a mellett helyezze el a wertheim szekrénybe: mely indítvány elfogadtván, a bizottság kineveztetett, utasítván, hogy munkálkodását f. hó 22-ig végezze be, s ezen napon tartassék közgyűlés, melyre a bizottság jelentését adja be.

Ezen két nagyfontosságú kérdés tárgyalása után több helyi érdekű dolgok láttattak el. — Végre: megbízván az előírt bizottság, hogy a város jövedelme alapján szolgáló tárgyakról oly kimutatást készítsen, mely a már 1883-ik év január 1-én folyamatba indult új haszonbéri ciklusra eszközöndő haszonbérbeadás alapján szolgálhasson, — a gyűlés eloszlott. r.

Balázsfalva, 1883. márczius 16.

A közpénztári jövényjavaslat ügyében itt is gyűléses volt f. hó 15-én délután, melyen Antonelli canonok elnököltek. Részt vett Gy. Fehérvárról Nicola Máté ügyvéd, az idevaló tanári kar, több canonok, s a tanuló ifjuság. A gyűlés lefolyása esendes volt. Csató Lajos székely eredetű, érseki uradalmi ügyvéd, (kinek nagyatyja Hosszuaszon lakik és igaz magyar emberként ismeretes — tartott egy beszédet a törv. javaslat ellen, mire egy felirat olvastatott fel, mely egyhangulag el is fogadtatott. Az értekezlet, melyen — az előleges bejelentés folytán — megjelent Tóth Miklós erélyes szolgabírónk is, különben igen esendes, nyugodt volt. Legeredetibb volt azonban Nicola ügyvédnek azon indítványa, hogy a közigazgatás controliroztassék egy comitő által. Köszönjük szépen a gondoskodást. A közigazgatási bajokat elintézheti első sorban a községi képviselő, azután meg a szolgabíró s a többi hatóság, mely ugyan „képviselőül“ semmi féle elubbot, vagy comitőt el nem fogad s nem is tűrhetne meg jogosan. Különben is minden egyes honpolgárnak joga van figyelemmel kísérni a községi és megyei tisztviselő eljárását, de nem azért, hogy lerontsa a tekintélyt, pusztá gyanúsításokkal. Alkotmányos jog és kötelesség a törvények és rendeletek pontos teljesítését eszközölni, és eszközölését kívánni; ehez pedig nem szükség mindjárt „nationalis“ pápaszemet rakni fel, mely olyan „comitő“ féle „szemüveg-raktárból“ osztatnék ki. A józan ész és a „természet“ adta ép szemmel bíró ilyesekre nem szorul, sem a magyarnál, sem a románál.

Értesítő.

Abrudbánya, 1883. márcz. 20.

— Az abrudbányai román gyűlés. —

Ugy látszik, hogy itt a bérekek között a mi jó román atyáinkfai sem maradhatnak hátra a középiskolai törvény elleni agitálásban. Ugyanis helybeli ügyvéd Fülöp Sándor folyó hó 18-ára d. u. 3 órára, a román casinóba egy pártgyűlést hívott egybe, s minden érölkedése daczára — tekintve, hogy ép országos vásárunk is volt — alig tudott az egész havasvidék lakóiból egy 50—60-ig való hallgatóságot fájdalomi elpanaszolására összegyűjteni, s így az összegyűlték a gyűlés tartamára elnöknek meg választották, jegyzőül pedig topánfalvi ügyvéd Candreadt és verespataki gr. kath. lelkes Pakurariu urakat, kik is midőn tisztjüket elfoglalták, szokott komolysággal topánfalvi dr. Todea ügyvéd ur szót kért, és egy a zsebéből kivett papírról olvassa, hogy „lássátok atyámfiai, milyen ez az 1000 évvel bíró magyar nemzet körmánya, nem veszi tekintetbe a mi 1800 éves multtal bíró nemzetiségünket (mert a szönek ur Trájan dunai hadjáratától vette fel beszéde fonalát) s kényszeritni akar, hogy a VII. és VIII. osztályokban kizárólag csak magyar nyelven vizsgálhassanak; ő ez által veszélyt lát a román nemzetre s annak fűaira háramolni; pedig hát atyámfiai — folytatá a neki hevült szönek — ez országban szerb, ruthén, tét, német, szász, horvát és román lakosság is van, s ezt a magyar kormány tekintetbe kéne, hogy vegye! Ezért kéri az összegyűltéket, hogy a reájok annyira veszélyes középiskolai törvényjavaslat ellen a már ismert nagyszabeni pontozatokat fogadják el, s tiltakozzanak ország-világ előtt az őket fenyegető merénylet ellen.

Minek utána a nagyszabeni pontozatok csak nem az egész összegyűlték előtt teljesen ismeretlenek voltak, helybeli ügyvéd Krisán József ur határozott kívánságára

azok felolvastatták, mi is természetesen általános „se terasca“ között elis fogadtatott.

Több szönek a összegyűltéknek nem lévén, elnök az alig ¼ óráig tartó nyilvános ülést, melyen erélyes rendörkapitányunk is jelen volt — felosztatta, szívökre kötve hűveinek, hogy a hallottakat jól szívökbé vessék.

Ezekből láthatják a lap tisztelt olvasói, hogy a mi jó román atyáinkfai nem oly elkeseredett ellenségek, s így a pár nap előtt e hir által megzavart polgárság nyugalma ismét helyre állott.

Abrudi.

Egy követésre méltó példa.

Ritkán nyílik alkalom, hogy román polgártársainknak a nemzetiséghez nem kötött köző és humanitás érdekében tett haladását tapasztaljuk. éppen azért örömmel ragadjuk meg az alkalmat, midőn — mint a czim mondja — egy „nehány balázsfalvi mester lakós által alakított „Concordia“ nevű társulat“ alapszabályait, melyeket a m. kir. belügyminiszter f. évi január hó 19-én 3562. szám alatt hagyott helyben, megismertetni kívánjuk.

E társulat Anisor Tódor balázsfalvi polgár felhívására és vezetésé alatt alakult, és minden évben egy nyári s egy téli táncvizigalom megtartását határozza el, melynek első tiszta jövedelme egy tőkét fog képezni, mely kamataival s a későbbi években tartandó táncvizigalmak jövedelmeivel gyarapodván, az 1886-ik évben tartandó 6-ik táncvizigalom után a nyert tőkéket, ugy az évenként nagyobbodandó tőkének kamatait, Balázsfalva város következő szükségleteinek fedezésére fogja fordítani, ugymint: a város szepítésére közele és hasznos építkezések, jelen: kórház, árvamenház, továbbá a város közköltsége szaporítására, szegényebb sorsu, Balázsfalván működő minden iparú mesterembereknek, ugy nem különben a VI-dik gymnasiumi osztálytól a magasabb osztálybeli, Balázsfalván született, tanulóknak tanulmányaik bevégzéseig leendő segélyezésére, nem tekintve nemzetiségüket és vallásukat, végre a kiképeztetésüket külföldön eszközölni szegénysorsu fiatal mesterlegények anyagi támogatására.

Onisor Tódor, egyszerű, balázsfalvi lakós kezdeményezését pártolta Strezán Augustin, Turc Vazul, Jánzá Mihály és Strezán Vazul, kik az egylet javára már több táncvizigalmat rendeztek s ök az ideiglenes kezelök.

A midőn örömmel üdvözöljük a nemes irányu mozgalom derék kezdeményezőit, kik nem maradtak csak azon szóbeszéd mellett „biz“ a jó volna, ha volna“, hanem a mit jónak gondoltak, menten gyakorlatilag is foganatosították, — egyszersmind ajánljuk a jó példát többi községeinknek is. Kövessék legalább részben, tüzzenek ki kevesebb célt, de munkálkodjanak. Egy kisedővő intézet, egy gyümölcsészeti faiskola, egy — éppen csak a legszükségesebb, egyszerű eszközökkel felszerelt — „falusi“ tüzoltó egylet bizony megérdemelné, hogy életbe léptetésére néhány éven keresztül egy-egy táncvizigalom vagy más mulatság rendeztessék, egy-egy véka gabona gyűjtessék, s a tiszteletes meg tisztelendő urak, a kántor és tanító urak a támogatásra mindig kész birtokosokkal együtt meginduljanak ily ügyekben is.

A JÖVŐ HÉTEN.

Márcz. 26. A műkedvelő-társulat körestélya.

— A tüzoltó egylet közgyűlése.

27. A református egyház közgyűlése gondnoki kijelölés tárgyában.

Nyílt levél.

Bensőbb barátaim közül többen névnapom alkalmából szives üdvözlötökkel tisztelték meg. Mint a nyilvános élet embere, érzékelk kell birnom ezen, a convencionalis ildom alapját meghaladó, rokonszenven nyilvánítása iránt e ezért fogadják mindazok halás köszönetem viszonzását. Budapest, 1883. márczius 19.

Dárday Sándor,
orsz. képvis.

Nyílt köszönet.

A nagyenyedi igen tisztelt lakósságnak mind azon teljes czimű tagjai, kik f. hó 17-én néhai özvegy Miksa Mórné sz. Kósa Reznek Ottilia nővérem temetésén becses megjelenésükkel részt vettek, fogadják teljes tisztelettel alólírtnak, — a család többi tagjai nevében is — legforróbb és halás köszönetét.

Dr. Kósa Reznek János.

I R O D A L O M.

„A magyar magánjog mai érvényében, különös tekintettel a gyakorlat igényeire. Irta Zlinszky Imre kir. ítélő táblai bíró, magy. tud. akadémiai 1. tag stb. Második kiadás. Tekintettel törvényhozásunk újabb alkotásaira, kiegészítette Dr. Dárday Sándor, a „Jogtudományi Közöny“ szerkesztője, orsz. képviselő stb. Budapest. Franklin-társulat kiadása. 1883. Ára 6 frt.“ — Fennebbi czim alatt jelent meg legújában egy 752 lapból álló jogtudományi mű,

mely azonban az egyes kérdések elméleti tárgyalása mellett, a gyakorlati életre kiváló figyelemmel van. A már néhai Zlinszky e munkájának régebbi kiadása elfogván, a kiadó-társulat felhívta az elhunyt benső barátját, dr. Dárdayt, hogy a változott viszonyokra s a törvényhozás újabb alkotásaira való figyelemmel rendezze újra saját alá e munkát. — A czimlap azt jelzi, hogy dr. Dárday e munkát csak kiegészítette. De a ki behatóbban foglalkozik e jeles művel, azt tapasztalja, hogy e szerény kifejezésnél méltán több illet meg Dárdayt. Az adatok bősége, a tájékozó jegyzetek sokasága, az újabb törvények feldolgozása által oly munkát nyújtott a jogtudomány elméleti és gyakorlati kedvelői kezébe, mely a történelmi fejlődést, az európai jogtudomány és a külföldi törvényhozások hasonnemű munkálatait figyelembe véve, azokkal összehasonlítva, — tiszta, világos nyelvezettel, szabatos meghatározással nyújtja képét a mai magyar magánjognak. A munka 4 főrészből áll. Az első részben a jogi fogalmakat, a magánjog terjedelmét, irodalmát, forrásait, a személyekről, dolgokról, jogokról, jogi tényekről és a jogok védelméről szóló fejezeteket találjuk. — A 2-ik rész a birtok, a dologbéli jogok (tulajdon, elbirtoklás, zálog, szolgalmi jog, dologi terhek), az urbéri és rokon jogviszonyok, a kötelmi jogok részletes tárgyalását tartalmazza. — A 3-ik rész a családi jogot (házassági, gyámsági viszonyok) tárgyalja. A 4-ik rész az öröklési jogról szól. — Melegen ajánlhatjuk az érdeklődők figyelmébe.

Uj zeneművek. Táborzky és Parsch zeneműkereskedésében Budapestben megjelent: „Négy magyar népdal.“ 1. Hol a Tisza vize. 2. Ne hidd, ne hidd! 3. Nem nézek én. 4. Virágos fán. Énekhangra zongora kísérettel, vagy zongorára külön szerző Varga József. Ára 80 kr. — „1883-iki Jogász csárdás.“ Eredeti magyar, zongorára szerző Berkes Lajos. Ára 1 frt. — Megrendelhetők W o k a l J á n o s könyv-árúsnál Nagy-Enyeden.

Lapunk évnegyedes előfizetőit az évnegyed lejártával előfizetéseik megújítására s lapunk terjesztésére tisztelettel kérjük. Ugyiszintén tisztelettel felhívjuk azokat, kik lapunkat megtartani szivesek voltak, hogy az előfizetési díjakat küldjék be.

VEGYES HIREK.

Gyászhir. Özv. Boér Jánosné, dr. Boér Jenő vasuti főorvos édes anyja, e hó 23-dikán Tövisen rohamosan lejár tudóbb következtében 62 éves korában meghalt. A veszettség érzete a közszertetben álló férfura nézve annál fájdalmasabb, mert távol a halás ágtyól Berlinben érte utol a gyászhir, s mert még be sem hedgethet sebeket szagattott föl. Enyhítse fájdalomt ismerőseinek közrészvéte. — Béke lengjen az elhunytak porai felett.

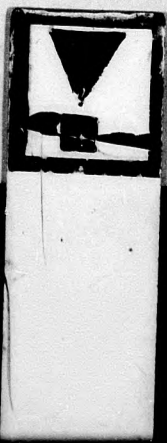
Fogyasztási egylet van alakulóban Maros-Ujvárt, s mint hogy az ügy fejlesztésére tekintélyes állásu s köztisztelőben álló tapasztalt férfiak vállalkoztak, a kezdeményezésnek szép sikert jósolhatunk. — Már eddig is 220 fél irta alá a felhívást a magát 5 forint részvénydíj befizetésére kötelezte. E mozgalmat, mint halljuk, az ot-tani kereskedők tulmagas árszabása idézte elő.

Italmérés jog községi megváltása. A kolozsvári kir. állam-jószágigazgatósága felhívta Maros-Ujvár községi előljáróságát, hogy a község a kinstártól az italmérés jogot 51,500 frtban megszabott áron váltsa magához, s felhívásában arra figyelmezteti a községet, hogy ily célra az első hazai takarékpénztár a szükséges összeget — mérsékelt törlesztési kamat biztosítása mellett — előlegezni hajlandó. Az egyezmény létrejövele igen valószínű, valamint az, hogy ezen, községi szigorubb ellenőrzés mellett bizonyára fokozódó, jövedelem a község emelkedésének hatalmas emeltyűje leendő.

A nagyenyedi ref. egyházközségben a néhai Sándor Elek halálával megüresedett főgondnoki állomásra az egyházközség képviselöite e hó 27-én, ünnep harmadnapján, délelőtti istentisztelet végeztével fogja megejteni az új városház nagytermében a kijelölést. Az egyház ugyanis hármat kandidál és ezek közül választ a kerületi gyűlés. — A fontos aktusra felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

Nagy-Enyeden, 1883. márczius 26-án, a régi városház nagytermében rendezendő műkedvelői kör műsora. 1. „A rokon.“ Vigjáték 1 felvonásban, írta Elma néni. Személyek: Juliska: Veres Emma. Jolán: Ludvig Olga. Irén: Papp Lenke. Berta: Papp Czécei. Mariska: Nuridsány Kata. Boriska: László Kornélia. Történik egy csinosan burtozott szobában. — 2. „A hazug és fia.“ Bohózat 1 felvonásban. Irta Jahn és mások után B. I. Személyek: Kardos Habakuk, birtokos. Gyula, fia. Jakab, cseléd. Történik Kardos Habakuk falusi jószágán. — 3. „A kávénénikék.“ Tréfás énekduette Schöffler August-tól. Zongorakísérettel mellett előadják: Krismanits Vilmosné és Balkay Istvánné. — Kezdeté 7 órakor.

A bukovinai magyarok hazatelepítése érdekében Somsich Pál előklete alatti társaság küldöttjei Odesza-caly hercege vezetésé alatt Bukovinába menvén, ott az összeírásokat buzgón eszközlik. Egész faluk haza akarnak jönni, de nagyon sokat visszatart az a körülmény, hogy moldvai bojáróktól, mezei munka fejében 20—150 frt előleget vettek fel, melyet visszatéríteni nem tudnak. A bukovinai hatóságok is némi akadályokat támasztottak. Minkazonáltal kedvező eredmény várható. Száz család szekereken akar husvét után indulni, a többiek Szolnokig vasuton, onnan hajókon szállítatnak a munkálatok és leendő telepük helyere. Egyes városok, köztörvényhatóságok, valamint magánosok is készek birtokukban levő nagyobb birtoktereket méltányos áron átengedni. A sikeres eredmény fokozza országiszerte a lelkesülést s az adakozási buzgalmat. Így is kell lenni, ha a jó eredményt biztosítani akarjuk. A telepítési bizottság azon nézetet tette magáévá, hogy minden betelepülő kapjon egy bizonyos

összeget kölesön, és ne ajándékképen. A ki megtakarítandó filléreiből vissza fizetheti, az fizesse vissza, de a ki erre képtelen s betegség, nyomor vagy más akadály miatt kötelezettségének éppen nem, vagy csak nehezen tehet eleget, annak a bizottság elengedheti tartozását. A visszafizetett összegek bizonyos tekintetben forgó tőkét fognak képezni, mely új telepítések eszközésére lesz felhasználandó. Páncsován, ezen végvidéki városban, már évek óta működik egy magyar települő társaság Szabadkay elnökelete alatt. Hazafiás és culturalis érdekű dolgok cselekednek. — Ily körülmények között ismételve felhívunk mindenkit: hozzon bármily esekély áldozatot e célra; a haza oltására teszi azt és nemzeti érdeket szolgál vele. — Lapunknál újabb adakoztak: özvegy br. Kemény Dénesné önsza 3 frt, Dobolyi József és Salamon József Veregyházáról, Imre József M.-Lapádról 1—1 frtot. Összes gyűjtésünk: 160 frt 38 kr. Mély köszönet a t. adakozóknak.

— **A sertésorda** a városi legelőre f. hó 28-án kihajtatik. Figyelmeztetni kívánjuk a városi sertéstulajdonosokat, miszerint folyó évre a városi csordába járó sertésekre két legelési időszak állapotot meg; az első a legelés kezdetétől aug. 1-ig 1 frt, a második aug. 1-től a legelés végeig 50 kr legelési díjjal egy darab bármily koru sertés után. A csordába adni kívánt sertések bejelentése, az első időszakra eső 1 forint legelési díjnak a városi pénztárba befizetéséről előmutatandó nyugtával, a városi rendőrségnél történik; kik ezen bejelentés nélkül sertéseiket kihajtatják a legelési díj kétszeresét lesznek kötelesek a legelési szabályzat 8-ik szakasza értelmében megfizetni.

— **Balogh Jóska** kisudvari czimbalmos, ki az ünnepek alatt városunkba érkezik, szerdán hangversenyt tart, melyre felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Maros-Ujvárt**, 1883. március 26-án, az intézkedő teremben — „a csángó magyarok hazatelepítése céljából alapított pénzalap gyarapítására” táncszívalommal egybekötött hangverseny fog tartatni. A műsorozat, melyen Blaska Gizella, Lipner Jánosné, Luka Ilka, Pipos Helén, Juchó Ferenczné, urhölgyek, továbbá Fülöp Lajos, Adda József urak és a bányász-zenekar működnek, igen változatos és kiváló élvezettel kínálkozik.

— **Halálozás.** Demény András székely-kocsárdi igazgatótanító neje, született Tóth Juliánna tanítóné életének 27-ik, házasságának 3-ik évében folyó hó 21-én jobblétre szenderült. — Béke lengjen az elhunyt porai felett!

— **Ritka betegség.** A városunkban lefolyt sorozás alkalmával egy oly 20 éves ifjú került megvizsgálás alá, kinél a különben ép és rendes nagyságu jobb szem nem volt rendes helyén a szemüregben, hanem egy, a szemüregből eléfelé növekedő öklös nagyságu daganat által előre és lefelé tolatva, rendes állásánál 1 1/2 centiméterrel lejjebb, a jobb arcfél felső részén foglalt helyet. A látás ezen szemén, a nagymérvű helyzetváltoztatás dacára, nem volt feltűnően megzavarva. — Részletesebb vizsgálat a sorozási eljárásnak szükségképen gyors meneténél fogva nem volt eszközölhető.

— **Rövid hírek.** Nagycsütörtökön Bécsben, a császári udvarnál történt lábmosságánál a legidősebb férfi 93, a legidősebb nő 96 éves volt. — Az írlandi merénylők a londoni westminster hallét dynamittal akarták elpusztítani, lady Dinie Florenc-et pedig törzsúrásokkal megölni. — New-Orleansban egy czirkusban a lángra lobbant, de gyorsan elottott függöny oly rendkívüli zavart keltett a közönségben, hogy a cirkus ponyvját tartó oszlopokat ledöntvén, az egész épület összeomlott és 60 embert maga alá temetett; azonkívül százan felül nehéz sebet kaptak. — A Tisza és mellékfolyói rohamosan áradnak. — Az elszakadt 1 fontos államjegyek csak akkor fogadhatók el teljes névértékben fizetés vagy kiadásra képpen, ha azok finom selyempapírral vagy egyéb átlátszó anyaggal úgy vannak összeragasztva, hogy hiánytalanságuk egész biztonsággal megállapítható legyen. A nagyon megsérült jegyek értékéből annyi 5 kr vonatik le, a hány 20-ad rész mégyszög hibázik. — A nagyon megsérült jegyek a m. kir. pénzügyminiszterium útján a cs. és kir. közös pénzügyminiszteriumhoz küldendők fel.

— **Az alumínium előállításának** újabb módját találta fel Mr. Webster Hollywoodban, Birmingham mellett. E fém, mely szép ezüstszürke színű, rozsdamentességénél és könnyűségénél fogva a technikusok, disztribútorok, építésként által igen kedvelt, — eddig rendkívül drága volt és e miatt általános elterjedését nem is nyerhetett. — Mr. Webster a kitarítás és a megoldás iránti önbizalom kiváló példáját nyújtja, mert 1851-től fogva foglalkozik találmányával, mely 300.000 frtot emésztett fel kísérleteinél. Hogy találmánya mennyire fontos, kitetszik abból, hogy francia vállalkozók öt millió forintot ígérték a szabadalomért Francia-köztársaság területére; az amerikai részvénytársaságok pedig tíz millió forintot ajánlottak a kizárólagos gyártási szabadalomért az Egyesült-Államokban!

— **Közén szállítás elektromossággal.** Bessemer Henry Londonban egy közfelfűtést okozó tervet bocsaított nyilvánosságra, ajánlván, hogy London a legközelebbi közszételeppel egy hüvelyk átmérőjű rézdórral közvetlen összeköttetésbe hozassék. — E drót képes lenne 84.000 lóerőjű villamert szolgáltatni, illetőleg a közszételeppel a vasút helyett szolgáltatni. Bessemer terve szerint a most Londonban elég közszételeppel előidézett óriási füstfelleglőt is meg lehetne mentve a lakosok, azonkívül a jelenlegi árakhoz mérten 75% ármegetkárítás volna elérhető. — Még érdekesebb azon körülmény, hogy a Niagara vízesés felhasználásával kifejtett és a dinamó-elektromos gépek által 26.250 lóerőjű hatású 300 angol mérföldre továbbítottak egy csupán fél angol hüvelyk átmérőjű drót által.

KÖZGAZDASÁG.

A buzavetéseknek tavaszi megfogasolása.

A ritkán kelt, vagy megbokrosodni nem tudott őszi buzavetésre igen jó hatással szokott lenni a fogasolás. Ezen műveletnek a gazdák között sok ellensége van, kik közül többen a fogasolást elméleti találmánynak tartván, ellenszenvből nem alkalmazzák azt, mások ellenben meg-

próbálták már egyszer, s rosszul sikerülvén munkájuk: nem merik még egyszer alkalmazni.

Természetesen a fogasolás egy kissé kényesebb gazdasági munka lévén, mielőtt azt alkalmaznók, tudnunk kell, hogy mikor s hol fogasoljunk s hol nem szabad fogasolnunk?

Alkalmazhatjuk a fogasolást, midőn tavasszal őszi buzánk talaja a téli nedvességnek hirtelen elpárolgása folytán eserepedni kezd. Ha a eserepedés már erős és vastag, vagyis midőn már a talajon egész kéreg látható: ilyenkor előbb meg kell a vetést hengerezni, hogy a kéreg porrá töressék s így a fogas göröngyöket ne huzzon össze. — A fogasolás célja főleg abban áll, hogy a gabona töve körül a föld megporhanyíttassék, ez által a talaj nedvessége visszatartván, a gabona bokrosodása előmozdítassék. Ilyenképen tehát a fogasolás tulajdonképen a vetés kapálását, a talaj porhanyítását van hivatva helyettesíteni.

Használhatjuk a fogasolást a tulsűrű vetések ritkítására is. Az ezen célból fogasolást fogasolás már nem is oly igen kényes, csak egyre kell itt vigyázni, arra t. i., hogy a talaj se tulszáraz, se tulszedves ne legyen. — A száraz talajban a fogas nem tudna ritkítani, a tulszedvesben csak a sarat mázolni végig a vetésen.

A tulritka vagy a vizállás miatt sárgás, beteges vetésen a fogasolás nagyszerű javítást képes véghez vinni, ha kibírjuk kellő figyelemmel lesni azon időt, melyben a talaj oly állapotba jutott, hogy a fogas után por gyanánt marad vissza. A mint a talajnak ezen állapota beáll, álljunk a fogasolásnak jó fogásokkal s oly erővel, hogy azt a lehető legrövidebb idő alatt, tehát a talajnak említett kedvező állapota mellett bevégezhesük. Ha a munka folyása közben a szárazabb idő miatt, a talaj kissé megkérgecsődne, úgy előbb hengerezzük le a talajt s ezután fogjunk csak annak fogasolásához. Sokan a száraz időjárás mellett azon okból nem merik a fogasolást folytatni, mert megijednek azon pár szál buzától, melyet ily talajállapot mellett a fogas az ügyi ritkás vetésből kihuz, ez azonban ne riasszon bennünket vissza e hasznos talajműveletről, mert a fogasolás hatása épen abban kulminál, hogy a megingatott s megsértett gyökerek a növekedésre ingereltetvén, bokrosodás áll be; másrészt a porhanyó talajjal fedett gabnasarjakban a korai csökönysödés meggátoltatik: egyzóval a kitépet néhány szál buza sokszorosan fog pótolatni a bokrosodás és a későbbi szálfásulás által.

A fogasolás sikere nagyban függ a fogas minőségétől; ha nincs ugyanis jó fogasunk, hanem csak valami lomtarba való, tompa fogu fogas lenne birtokunkban, úgy inkább ne is nyuljunk a fogasoláshoz, mert rossz eszközzel itt valóban több kárt fogunk tenni, mint hasznot.

Nem szabad fogasolnunk oly vetéseken, hol a talaj tulszedves, mert itt összevissza tipornák s bemázolnák sárral a vetést az igavonó állatok, a mi ismét több kárt okoz, mint hasznot. Akkor sem lehet haszonnal fogasolni, ha a talaj felszikkadása s felületének megszáradása majdnem egyszerre történik, úgy annyira, hogy a szikkadás s felszáradás között kellő időköz nem marad, a mi főleg szeltes, száritó márciusi napokban nem ritka eset szokott lenni. Oly talajon mely — ugyszólyán — esontkemény-ségű, vagy kérgecs, fogasolni egyenlő a szándékos kártétellel.

Szinte magától értetik, miszerint kellő minőségű s üde zöldszínű, egészséges vetés fogasolása teljesen felesleges. Itt nincs miért fogasolni; mert itt a termék mennyisége a fogasolástól nincs a legkevésbé sem feltételezve; itt tehát felesleges munkát végeznénk, mely munkaidőbe és pénzben kerülvén — kész veszteséget okozna a gazdaságunknak.

A mondottak egyáltalán kötöttebb agyag talajra vonatkozólag érvényesek. — Homokos talajokon, vagy pedig egészen homoktalajon buzát fogasolni természetesen nem szabad, szintugy nem szoktunk fogasolni rozst sem, a mely különben is rendszeren a lazább talajneműekbe szokott veteteni.

Lazább talajokon a téli fagy a vetést inkább ki szokta huzni, feljebb emelni: itt tehát a hengerezés van indokolva.

A fogasolást jól lehet helyettesíteni kissé megszáradt talajnál is az e célra szerkesztett gyűrűs, dupla, vagy hármass szeges henger által is, mely a nélkül, hogy a vetésből egy szál is kitépne, vagy a talajt letömné: kellőleg megporhanyítja a vetés körül a talajt s a fogasnál jóval hosszabb ideig használható.

Apróbb közlemények.

— **A gyümölcsfák mélyre ültetését** minden gyümölcsfatermesztő károsnak ismeri, mert ha a mélyen ültetett fák azonnal tönkre nem mennek is, mi igen gyakran bekövetkezik, gyümölcsöt teremni bizonyára nem fognak. Egy francia gyümölcsész, hogy kimutassa a gyümölcsfák mélyre ültetésének káros voltát, a következő kísérletet tette. November hóban gyümölcsfaiskolájából 6 darab egyenlő növényű körtefát ásván ki, azok közül kettőt oly mélyre ültetett, mint azok a faiskolában állottak, kettőt 10 s kettőt 20 centiméterrel mélyebbre. A legközelebbi két év alatt a két első fácska hosszú és erős hajtásokat növelt, míg a többi négyen gyöngye satnya hajtások mutatkoztak. Ekkor a négy mélyebbre ültetett fácskának törzsét a gyök nyakáig kiszabadította a földből, ellenben a két első fácskát 20 centiméter-

nyire földdel töltötte fel, s ime az első években szépenhajtó fácskák hajtása egyszerre silány lett, ellenben az előbb silány hajtással bíró fácskák, miután azok törzse a gyök nyakáig ki lett emelve, szép hajtásokkal örvendeztettek meg a kísérletet. Még neháyszor felváltva végrehajtván e kísérletet, mindig ugyanazon eredmény mutatkozott. — Nem lehet tehát eléggé ajánlanunk a fák mélyen ültetésétől óvakodást.

— **A fák bemészése** a különböző rovarok petéinek, a vetett s a paizstevék elpusztításának céljából csak úgy vezet elzélhoz, ha előbb az ujjában ajánlott drótkéfékkel jól megdörzsöltünk, hogy így a kéregben levő apró élősködők előbb tönkretessenek. — Ha ez megtörtént, akkor vehetünk oltott meszet, agyagot s szalmátlan lótrágyát; e három anyagot jól együvé keverjük, tejsűrűségű megthitjuk s ezzel meszeljük be a fák törzsét és vastagabb ágait kora tavasszal. Ha e bemészést már késő őszzel elvégezzük, úgy a fákat egyuttal a nyulrágás ellen is megvédehetjük.

— **Olesó fatapasz.** A gyümölcsfák nagyobb sebeire akár megszűs, akár állatok károsításai következtében keletkeztek, igen jó és olesó fatapaszt készíthetünk, ha egy kilogramm jó agyagot 2 kilogr. szalmátlan marhatrágyával, 100 gramm fahamu-, 200 gramm terpentintolaj- és 200 gramm fagygyuval gyúrunk jól össze. — Szokták különben a köszén-kátrányt is ujjában nagyobb fásébre alkalmazni, de ez esontáros gyümölcsfákra, főleg pedig az őszi barackra sok kártérz által káros hatásnak állítottik.

— **A lóheret fűmaggal vegyest kell vetni.** A lóheretetésbe fűmaggal keletkezése még nálunk nem levén elterjedve, ezzel való kísérletre hívjuk fel a gazdák figyelmét és pedig szárazabb természetű, de még lóherettermő talajon igen előnyösen lehet a lóheret ürezabot (Avena elatior), magas esenkeszt (Pestuga elatior) és puha rozsnokot (Bromus mollis). — Középnedvességű talajon olasz perjét (Solicum italicum) s esomós ebirt (Dactylis glomerata) — s nedvtartóbb talajon mezei komósint (Phleum pratense) és mezei esetpázsitot (Alopecurus pratensis) vetni.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Szám 4164—1883.

közig.

Árverési hirdetmény.

Nagy-Enyed város tulajdonát képező, a nagyenyedi 977. számú tjkben A+ 1. rend., 274. és 275. hr.-szám alatt felvett szentkirály-utcai ugynevezett Cirner-téle pusztá telek **folyó márczius hó 30-án délelőtt 10 órakor** a városi tanács hivatali helyiségében megtartandó önkényes szóbeli árverés útján el fog adatni.

Kikiáltási ár 600 frt. — bánatpénz 60 frt. Az árverési feltételek tanácsnál megtekintethetők.

N.-Enyed város tanácsából, 1883. márcz. 11-én. 2—2

Kovács Gyula,
polgármester.

Figyelmeztetés.

Miután folyó évi ápril végén Nagy-Enyedről véglegesen eltávoztam, elhatároztam, hogy vendéglői összes felszerelvényeimet, u. m.: ágyak, ágyneműk, asztalok, székek, képek, tükrök, konyhakészülékek, borezetes üvegek, disznózsir stb. — továbbá több darab, 1 évestől 6 éves, bivalyaimat, egyes fogatu szekeremet, lovatot, námkat stb. szabad kézből el fogom árusítani.

A vásárolni szándékozó t. közönségnek (városi vendéglői) bármikor szolgálatára állok.

A szabadkézből elárúsítás után még fennmaradó felszerelvényeim pénzre tétele céljából ápril utolsó napjaiban nyilvános árverést is fogok tartani, melynek határozott idejéről a n. é. közönséget annak idejében értesíteni fogom.

Elárúsításra felszerelvényeim a t. közönség figyelmébe ajánlom.

Nagy-Enyeden, 1883. márcz. 15.

2—3

Molnár Pál,
vendéglős.

Winkler János

kereskedésében Nagy-Enyeden

következő tisztán kezelt borok kaphatók u. m.:

79-beli asztali bor litre 30 kr. — 79-beli asztali bor II. 25 kr. — Ráczürmös 28 kr. — 82-beli asztali bor 20 kr. — Különleges 40 kr. 2—2 **és aszaborok.**

A lóirt mint BROGLE JÓZSEF budapesti jóhírnevű gépgyáros bizományosa, tisztelttel tudatja a helybeli és vidéki gazdaközönséggel, hogy nála nevezett gépgyáros készítményeiből

trieur, tengeri morzsoló és tisztító rostákból

pár darab mindig készletben van és ezek, valamint a készletben nem levő gépek bármelyike is nála **gyári áron** vásárolható, illetőleg megrendelhető.

2—3

Ungerpek Miklós.